

Årsmelding 2006

2006 er tredje året i den nye institusjonen, Nordøsterdalsmuseets, virksomhet. Fra 1. jan 2006 ble museet utvidet med to nye avdelinger, nemlig Aukrustsenteret og Bjørgan. Nordøsterdalsmuseet ble dermed et museum som består av 11 avdelinger med 144 hus, på 38 lokaliteter, ca 20000 gjenstander, vel 120 ulike arrangement med et samlet besøkstall på ca 40000 og stor lokal innsats.

2006 er også året da museumssamarbeidet i Nord-Østerdalen kan se tilbake på 30 års virksomhet. 1. mai 1976 ble det ansatt felles konservator og bestyrer av Tynset Bygdemuseum. Det har skjedd en gradvis organisatorisk utvikling av samarbeidet med Stiftelsen Musea i Nord-Østerdalen fra 1992 og fra 1.1.2004 Stiftelsen Nord-Østerdalsmuseet.

Organisasjon

Styret har i 2006 (fra 21. mars) bestått av: Toril Andreassen, Rendalen, (2004) leder, Hans Jacob Bull, Oslo / Alvdal (2006) Ola Jonsmoen, Alvdal (2004), Arne Karlsen, Tolga (2004). Tor Stenersen Folldal (2005) og Helga Reidun Bergebakken Nettet fra de ansatte. Vararepresentanter har vært Randi Brænd, Os, Hilde Nystuen, Rendalen og Sigrun Taugbøl Aasen, Tolga og Monica Sjøberg fra de ansatte. Valgkomite: Ola Rye, Tolga og Odd S. Grindal, Rendalen.

Rådsmøtet (årsmøtet) med 30 frammøtte ble holdt på Museumssentret Ramsmoen 21. mars med ordinære årsmøte saker og valg. Astrid Skaug gikk ut av styret og ble takket for innsats i styret, som medlem og leder.

Regionsrådsleder, ordfører Svein Borkhus innledet til samtale om Næringsutvikling, museet som ressurs?

Det er holdt 4 styremøter, med budsjett, økonomi, museumsreformen / konsolideringen, oppretting av ny stilling som viktigste saker. Et styremøte lagt til Stiftelsen Folldal gruver ble kombinert med rundtur til flere av museumsanlegga i Folldal og togtur innover gruva til Worms Hall. Det er arrangert fagtur, med god oppslutning, for å besøk naboer i nord, med besøk på Sverresborg Trøndelag Folke-museum og Rennebu Bygdemuseum og guiding undervegs. Museet er medlem av Handel og Servicenæringens hovedorganisasjon. Det holdes personalmøter og avdelingsmøter etter behov. Personalet har vært på besøk på Rørosmuseet. Det er gjennomført lokale lønnsforhandlinger.

Museumsreformen

Den framtidig museumsstruktur for Nord-Østerdalen som ble lagt i 2004, vedtatt av Hedmark Fylkesting, er nå gjennomført. I 2006 er det inngått avtale med Stiftelsen Folldal Gruver om overføring av museumsdelen fra 1.1.07.

Museumsreformen følges opp med innsats for å utvikle den nye institusjonen og sikre faglig fundament for virksomheten.

Økonomien i 2006

Nordøsterdalsmuseet oppnådde en betydelig vekst i midler fra staten i 2006, fra 928.000,- kr. til 1.558.000,- kr. Hedmark Fylkeskommune økte sitt bidrag fra 614.000 til 746.000,-. Alle kommuner i Nord-Østerdalen bidro med kr 25,- pr innbygger, i tillegg til betydelige bidrag til sine lokale avdelinger.

Som følge av konsolideringsprosessen er det i 2006 ført avdelingsvise regnskap for museumssenteret Ramsmoen, Rendalen bygdemuseum, Bjørgan og Aukrustsenteret. Ser en alle avdelinger under ett, får Nordøsterdalsmuseet i 2006 et mindre

overskudd. Avdeling Ramsmoen fremviser et betydelig overskudd, mens avdeling Rendalen bygde-museum får et underskudd på vel 100 000 kr. Avdeling Aukrustsenteret går som forutsatt i balanse, mens avdeling Bjørgan prestegård har et "underskudd" (samlet driftskostnad) på vel 50 000 kr. I sam-arbeidsavtalen med Rendalen bygdemuseum KF forsettes det mellomregningskonto i de årlige regnskap hvor Nord-østerdalsmuseets tilgodehavende/skyldige beløp fremgår. For detaljer vises det til regnskap.

I tillegg til offentlige bidrag til drifta har museet mottatt prosjektstøtte fra: Norsk Kulturråd, Tine meieria i Nord-Østerdalen, Elverum kommune, Tynset kommune, Hedmark Fylkeskommune.

Forholdet til lokalavdelingene

Forholdet til avdelingene er avklart i avtaler og den årlige arbeidsplan. Det er løpende kontakt med alle lokalavdelingene, og deltaking på lokale styremøter, alle avdelinger er besøkt flere ganger. Arbeidet med å skaffe oss gode oversikter har fortsatt. Det er gjennomført flere sikringstiltak.

Utbygging

Arbeidet med museumsbygg i Rendalen har stoppet opp pga manglende prosjektmidler. Et mulig påbygg av Stallen på Ramsmoen er skissert og arbeidet aktualisert i forbindelse med at det er satt i gang arbeid med ny reguleringsplan for Ramsmoenkvartalet pga utbyggingsplanet på Esso-tomta. På Dølmotunet arbeides det med nytt utstillings-/lagerbygg.

Administrasjon

Det er journalført 220 brev ut og 500 brev inn.

Personale

Faste stillinger

Museumsbestyrer konservator: Per Hvamstad, 100% stilling. (1976)

Museumsarbeider, foto, utstilling, data: Rachel Haarseth, 70% stilling. (1986) permisjon til 1. juli 06.

Museumsarbeider, registrering, data, formidling, utstilling: Helga Reidun Bergebakken Nettet, 70% stilling. (1988)

Museumshandverker: Torgeir Rennemo, 100% stilling (2001) HMS ansvar.

Kontorleder Odd Uglem, 100% stilling, (2006)

Arild Alander, arkivar 20% stilling

Avdelingsleder Gunn S. Hvamstad, 100% stilling (2004) Aukrustsenteret.

Driftsleder Monica Sjøberg, 90% (2002)

Aukrustsenteret

Vaktmester: Ingar Gløtheim, Olav Jevnaker, fra 16.10. Jan Løkken 20%

Aukrustsenteret

Avdelingsleder Maren Kværness, 80% stilling, (2006) Rendalen Bygdemuseum

Museumsarbeider: Solveig Schärer Frengstad, 25% Bjørgan

Anna hjelp

Trond Jergel (til okt 2006), Mohammed Ali, Synnøve Struck, Ingrid Eide, Erik Mikkelsen, Trygve Jensen, Frøydis Hagen, Ragnhild Nabben, Gina Helstad, Ingeborg Høistad, Jorunn Haarseth, Irene Nytrøen, Kai Dahlen, Frøydis Helstad, Odd S. Grindal.

Innsamling/bevaring

Restaurering/snekkerinnsats

Med 144 hus og 11 avdelinger er det store restaureringsoppgaver. Det er satt opp ei prioritertingsliste over behov og i 2006 er det utført innsats ved:

Rendalen Bygdemuseum: Vinduer, dør i Berger gamle skole.

Folldal Bygdetun: Saga i Mellomsbekken, Ramsmoen, kontor i hovedbygningen

Av snekkerprosjekt er "losji med høybus-

su" til fjøsnessen Nystumoen på Aukrustsenteret og monterer til Peder Gulmoens vandreutstilling, de største.

Samlingsarbeid

Nordøsterdalsmuseet har brukt dataprogrammet WinRegimus til registrering av gjenstander, foto og arkivalia. Dette programmet utvikles ikke lenger, så museet går over til Primus, som er bestilt og leveres på nyåret. Dette har betydd at det er gjort lite dataregistrering i 2006. Primus har program for gjenstander, foto og bygninger, for arkivalia er det behov for eget program Asta.

Det er overflyttet gjenstander til magasinet på Ramsmoen, samtidig som arbeidet med å skaffe mer magasinplass fortsetter. Arbeidet med å etablere en mer detaljert tilstandsrapport pågår.

Gjenstander

Det har innkommet inn 103 nye gjenstander, 4 gjenstander er innkjøpt. Tilveksten er merket, registrering påbegynt. Gjenstandene som gis til lokalavdelingene registreres med lokalavdelingens initialer og forblir lokalavdelingens eiendom.

Gaver har kommet fra:

Soveig Hansæl, Trond Erik Mikkelsen, Erling Storstrøm, Gerd og Gisle Hagen, Bjørn Norbye, Jan Erik Øvergård, Alf Eggen, Einar Graven, Aashild Westgaard, Ivar Ragne Jensen, Randi Arnestad, Dagrun Tveiten, Hans Olav Aaen, Olav Bakke, Gunnar Tronsmo, Hildur Gauperaa, Odd Solheim, Erling Eikli.

Lokalarkivet

Arkivet består av 88 innleverte arkiv, alle ordnet, tilvekst i 2006 på 4 arkiv. Det er startet opp et arbeid med registrering, sikring av samvirkelagsarkiv i Nord-Østerdalen, dette skjer i samarbeid med Coop Oppdal. Arbeidet med å ordne arkivmateriale med tilknytning til Tynset Arbeider-

parti har fortsatt, dessuten har museet mottatt arkivmateriale etter Ivar A. Streitlien Fremdeles er en del materiale uordnet.

Et omfattende materiale er nå ordnet på stikkord/emner i Emnearkivet.

Foto

Det tradisjonelle fotoarbeidet er avviklet. Mørkerommet er avviklet og all fotografering skjer digitalt.

I 2006 er det tatt ca 5000 digitale opptak, disse er under katalogisering, en vesentlig del av disse bildene er tatt i forbindelse med ulike prosjekt, bl.a. Smil-befaringer, seterbyggeskikk, særlig knyttet til landskapsvernområder i Forollhogna nasjonalpark og steinfjøs.

Omfanget når det gjelder avfotografering av gamle bilder har gått nedover, avfotografert 150 bilder, også dette digitalt. Samlingen etter P.M. Grue er ferdig registrert og databehandlet.

Jan Erik Øvergård, tidligere journalist i Østlendingen og Arbeidets Rett har overdratt negativsamlingen si fra årene 1978-90 til museet.

Samlet avfotograferte bilder og gamle negativer er nå ca 70 000.

Nyopptak er nå på ca 35000, pluss en tilvekst som ikke er ferdig registrert.

Lysbildearkivet er på ca 26000.

Samlet består fotosamlingen nå av ca. 135150 bilder.

Som tidligere er det levert bilder til noen bokproduksjoner, bl.a. Prior, Norges Skiforbund og private, i tillegg lokale utstillinger, egne og andres, og årboka. Det er inngått avtale med Østlendingen om levering av eldre bilder, museet får i retur bilder privatpersoner leverer til avisen og annonser for et fastsett beløp. Redigerte fotoserier er også tilgjengelig på heimesida.

Biblioteket har økt med 129 innførsler, av

dette er 95 bøker fra bytteforbindelser og gaver. Biblioteket er under nyordning og katalogisering.

Dataregistrering

10075 gjenstander og 27800 fotografier er lagt inn på data, med søkermuligheter for internt bruk.

Bygningsvern

Uttalelse og kommentar i forbindelse med restaurering og riving har fortsatt. Det har vært et nært samarbeid med noen kommuner om vurdering av SMIL-midler. Museet samarbeider med kommunene i dette arbeidet.

I tillegg har det også vært mange henvendelser fra eiere i andre sammenhenger, kommet med råd og anbefalinger, laget vurderinger.

Prosjekt / samarbeid

Det er gjennomført dokumentasjon av virksomheten ved Folldal meieri, før nedlegging, og samlet opplysninger, fotodokumentert Godstransport i Nord-Østerdalen, med fokus på Rv3.

Arbeidet med Byggeskikk i setertrakten har fortsatt. For Os kommune arbeider vi med å registrere all seterbebyggelsen i landskapsvernområdene i Forollhogna Nasjonalpark.

Steinmuring, her er det også samlet nytt materiale, fotodokumentasjon og opplysninger.

Bevaring av privatarkiv har særlig konsentrert seg om Samvirkelagsarkiv.

Matprosjektet har fortsatt i begrenset omfang, det har også vært fokus på utvikling av mat basert på tradisjon og lokale råstoffer tilpasset dagens krav.

Fjellbygdokumentasjon, det er satt i gang innsamling og dokumentasjon av Børsunggrenda, som et eksempel på en fjellbygd i NØ, som er et prosjekt i samarbeid med andre museer i Fjellbygdnnettverket.

Spørrelister, det har kommet inn noe materiale som svar på utsendte spørrelister om: 1905, Utviklinga av garden (hus og drift) og kjøkken, dessuten ku og krøtterstell.

Museet har fotografert ungdomslagsfaner på oppdrag fra Noregs Ungdomslag.

Nettverk / samarbeid / faglig utvikling

Nordøsterdalsmuseet er medlem i Norges Museumsforbund. Vi er med i to abmnettverk 1) gruve og bergverk med Bergverksmuseet på Kongsberg som "nav" og 2) "byggnettverk" med Ryfylkemuseet som pådriver. Sammen med Valdres Folkemuseum har vi et Fjellbygdnnettverk, samarbeid mellom museer i fjellbygder. Vi har også vært med som deltaker i interregprosjektet: Bygningstradisjon langs grensen med Hedmarksmuseet som lokal drivkraft, sammen med museer fra begge sider av grensa. Interregprosjektet har hatt stor aktivitet, der museet har deltatt på fagmøter bl.a. med stoff om steinmuring. Museet er også med i Country-side recreation, der Hedmark reiseliv er pådriver.

Museet har hatt nyttig samarbeid med Sverresborg Trøndelag Folkemuseum, og knyttet nabokontakt med Meldal Bygdemuseum. Det er et nært samarbeid med museer i Hedmark. Vi arbeider med å etablere nærmere samarbeid med Mzuzu Museum i Malavi.

Monica Søberg og Gunn Hvamstad har deltatt i kurset Å lage utstillinger i regi av NMF.

Formidling Utstillingsarbeid

Ramsmoen:

Dagros – ei utstilling om kyr og budeier
Bandutstilling
Håndplagg til bunader og folkedrakter
Kunstutstilling
malerier av Inger Giskeødegård, Per Rosenberg

Fotoutstilling
med Ingrid Eide
Trefigurer på Stabbursvegg, figurene fra
Lensmannsgarden Tolga, er vist
Museumssentret Ramsmoen
Malmplassen Tolga
Hjorth-Enga, Røros, deler
Avduket på stabbursveggen
Lensmannsgarden i forb med Oslok på
Tolga,
Juleutstilling

Peder Gulmoen, vandreutstilling, vist:
Tylldalen
Elverum
Tynset Bibliotek
Rausjødalen, vandreutstilling, vist
Rausjødalen setermeieri
Museumssentret Ramsmoen
Samarbeidet om Galleribyen Tynset har
fortsatt.

Aukrustsenteret
"Rolf Nesch – humor og poesi" i sam-
arbeid med Nasjonalmuseet.
"Aukrust og forsvaret" i samarbeid med
Forsvarets Forum
"Kraftverket – Guringutens prototype på
hemelaga energisparing"
"Frans Widerberg. Grafikk"
Sjur Dagestad: "Dragracing, oppfinnelser
og røregger Jacobsen i dusjen"
"Klær som kunst" i samarbeid med
Kunstbanken, Hamar
Dølmotunet
"Malerier" av Ruth Øvrum Roligheten

Foredragskvelder, seminar

Rendalen Bygdemuseum:
Olaf Bull: Fredrik Wanderup.
Aukrustsenteret
To på topp i Alvdal – Rolf Nesch og
Harriet Backer, v/ Sidsel Helliesen.
To på topp i Alvdal – Sverre Fehn og
Christian Grosch.
Museumssentret Ramsmoen:
Matminne fra Røros: Amund Spangen

Anne Sagelien: Dølakua
Dessuten:
Figurer på Stabbursvegg, foredrag av
Vigdis Vingelsgaard.
Malmplassen Tolga
Museumssentret Ramsmoen
Lensmannsgarden Erlien

Temakvelder

Byggeskikk i Folldal: Per Hvamstad
Byggeskikk i Rendalen: Henning Søn-
mør og Per Hvamstad
Smil seminar – fokus på fundamentering
og tak i Alvdal og Tynset: Henning
Sønsmør, Kolbjørn Vegard Eggen, Per
Hvamstad
Fotobevaring i Rendalen: Maren Kværness
og Per Hvamstad

Samarbeid med skolene/

Den kulturelle skolesekken

Museet, med de ulike avdelinger og en
rekke samarbeidspartnere, har et omfat-
tende tilbud og engasjement knyttet til
skolene.

Det er inngått intensjonsavtale med Røros
vg skole om mulig lærling i reiseliv.
Aukrustsenteret: Følg Felgen
Rendalen kommune: På museet med
Jacob
2785 elever har hatt organisert omvising /
aktivitet på museet, målet var 750.

Turistinformasjonen

Turistinformasjon er nå tilgjengelig hele
året, spesiell bemanning i sommermåne-
dene, med åpent hver dag. Vinterhalvåret
pr telefon. I løpet av sommersesongen –
juni / aug- har det vært ca 500 besøk og
130 telefoner, dessuten en rekke henven-
delse via e-post.

Heimesida www.tynsetturist.no har hatt en
god del besøk.

Besøksstall / arrangement

Arbeidet med å øke besøksstallet og utnyt-
te de ulike arrangement best mulig har

høg prioritet. I løpet av 2006 har det vært 121 ulike arrangement i museumsregi med et publikumstall på 39025, i tillegg kommer andres arrangement, slik at museet har vært møteplass for 49680 besøkende. Det jobbes aktivt med å sikre god registrering og rapportering av de ulike aktiviteter.

De største arrangementa var: 10 års jubileet ved Aukrustenteret, Olsokspel i Tyll-dalen, Bullspillet: Morosamme kropper og arme kroker, Folkemusikkdag på Husan-tunet, Landbrukets Dag i Museums-parken, Tynset, Dølmotunet, museums-gard på Tolga og Sommer på Odden-tunet, gjennomført av lokalstyra sammen med lokalmiljøet for øvrig. Se ellers vedlagte statistikk.

Opplysningsvirksomhet

Kåserier / foredrag

Helga Reidun Bergebakken Nesset:
Bunadbruk og folkeligdraktsskikk: Tynset
Husflidslag
Dåpsklær i tradisjon og mote: Vingelen
sokneråd
Korleis ta vare på gamle tekstiler? Fåset
Bondekvinnelag

Per Hvamstad:

Steinmuring i Nord-Østerdalen, Stiklestad
nasjonale kultursenter
Byggeskikk i NØ, fagdag på
Glomdalsmuseet
Lokalmat i Diabetsforeningen Tynset
Seterbebyggelse i Forollhogna, Arbeids
utvalg for Forollhogna nasj park
Særtrekk ved byggeskikken i NØ:
Uthusprosjektet Røros

Artikler

Maren Kværness

Dagboka til Carl Olsen Hagen I årbok for
Nord-Østerdalen 2006

Rachel Haarseth

Dekorasjonsmaleriet – den lavere maler-

kunst i Årbok for Nord-Østerdalen 2006

Helga Reidun Bergebakken Nesset
Saltsleiken i Årbok for Nord-Østerdalen
2006

Skinnefellen i Gullkornet, Hedmark
Bygdekvinnelag
Stutt-trøyedrakt frå Nord-Østerdalen i
Bunad 2/2006

Gunn S. Hvamstad
om Randi Nygard Lium i katalog til utstil-
lingen Identitet, 2006

Per Hvamstad:

Byggeskikk i Forollhogna i Årbok for
Nord-Østerdalen 2006
Seterbebyggelse i Karl Brox m fl:
Forollhogna, Snøhetta Forlag, 2006

Markedsføring

Museet deltok på Reiselivsmessa jan 2006,
er medlem av Hedmark reiseliv, har pro-
dusert en rekke plakater og løpesedler og
deltatt med guiding av tyske journalister
gjennom bl.a. Rendalen.

Heimeside

Det er lagt ned mye energi i utarbeiding
av heimeside:

www.nordosterdalsmuseet.no . Også egen
side til Tynset Turistinformasjon og
Tyllaldalen Bygdetun, dessuten betjener vi
heimesida til Garborgdagane.

Faste innslag: månedens bilde og måne-
dens gjenstand.

Informasjon, prosjektresultat og bak-
grunnsmateriale, deler av fotosamlinger
er lagt ut.

Museets heimeside hadde i 2006 18349
besøk (visits) og 274006 treff (hits).

Mediakontakt

Museet har god kontakt med Arbeidets
Rett og Østlendingen, det er bl.a. levert
eldre bilder til Østlendingen. I løpet av
høsten ble også Nea-Radio etablert på

Tynset, reportasjebesøk fra Nationen, helgemagasinet Helga.

Årbok for Nord-Østerdalen 2006

Årbok for Nord-Østerdalen har nå kommet med 25 utgivelser, med til sammen ca. 2500 sider og 150 forfattere. Årboka for 2006 var ferdig fra trykkeriet i slutten av november, opplag 1200.

Bidragstyttere var: Ola Jonsmoen, Egil Simensen, Odd Tjade, Kirstine Prestmoen Tallerås, Kristin Dæhlie, Anders Often, Vigdis Vingelsgaard, Per Finne, Åge Kristoffersen, Amund Spangen, Jostein Vormeland, Arne Dag Østigaard, Maren Kværness, Rachel Haarseth, Helga Reidun Bergebakken Nasset og Per Hvamstad. Det lykkes oss å få en del annonser, gode støttespillere reagerte positivt på henvendelsen.

Salget skjer gjennom bokhandlene, dessuten i Tolga-Os Sparebank, Fagertun skole og Tynset Museums- og Historielag.

Andre publikasjoner

Aukrust og Forsvaret, i samarbeid med Forsvarets Forum

Samarbeid og deltaking, kurs, verv

Per Hvamstad
styremedlem i Musea i Hedmark
Årsmøtet til Norges Museumsforbund i Stjørdal.

Helga Reidun Bergebakken Nasset
styremedlem i Stiftelsen
Nordøsterdalsmuseet
Monica Sjøberg
varamedlem til styret i Stiftelsen
Nordøsterdalsmuseet

Sluttkommentar

2006 har vært et aktivt år for Nordøsterdalsmuseet. 30 års museumssamarbeid er ført fram til en konsolidert museumsenhet som har fått plass på statsbudsjettet. Slutført museumsreformen, nå blir fokus

på større innsats på faglig og organisatorisk utvikling: Større mangfold, allsidig faglig miljø, bedre økonomi skal gi bedre tilbud til brukerne og lokalsamfunnet. Rendalen Bygdemuseum og Aukrustsenteret har betydd en betydningsfull økning. Økte midler har gjort det mulig å øke aktiviteten. Ny stilling har styrket den økonomisk administrative delen og utløst større faglig innsats. Det er bra samsvar mellom arbeidsplan 2006, satsingsområder i Departementets tildelingsbrev og det som er gjort i løpet av året. Arbeidsplanen inneholder som vanlig en del arbeidsoppgaver det ikke har vært mulig å gjennomføre i inneværende år pga museets kapasitet og nye prioriteringer i løpet av året.

Museet har 7,5 faste årsverk fordelt på 11 personer, med stillinger fra 100% til 20%, som fylles av 6 damer og 5 menn.

Styret består av 2 damer og 4 menn, med 3 damer som varamedlemmer.

Det er en stor innsats fra frivillige museumsarbeidere, lystarbeidere, disse fordeler seg relativt likt mellom kjønnene, men vi skulle hatt flere yngre, fra 55 år og nedover.

Nordøsterdalsmuseet forurensrer ikke det ytre miljøet og har et godt arbeidsmiljø. Blant de fast ansatte har sjukefravær vært lite.

Tynset, mars 2006

Toril Andreassen, styreleder
Hans Jacob Bull
Ola Jonsmoen
Arne Karlsen
Tor Stenersen
Helga Reidun Bergebakken Nasset

Per Hvamstad
Museumsbestyrer / konservator (NMF)